

Qaçılmaz həqiqətdir ki, bəzən iyirmi-otuz il bir adamla tanışlığın olar, amma yenə də onu yaxşı tanımazsan...

Bəzən də əksinə...

Əvvəllər mətbuatda imzasına ara-sıra rast gəlsəm də, Gülnar Səmanın özü ilə həyatda rastlaşmamışdım. İki ildir ki, onu şəxsən tanıyıram. "Tanıyıram" sözünü elə-belə demədim. Həm də sözün əsil mənasında tanıyıram; Sözübütöv, iradəli, zəhmətkeş, həqiqət vurğunu, nəcib və səmimi...

O, mənim "Çanaqqala - Türəkqala" poemam haqqında bir məqalə yazıb çap etdirmişdi. Yazısını oxudum və onun fikrində, ruhunda, cümlələrinin məna yüklü axarında bir türkanəlik gördüm...

Türkanəlik isə, məlum oldğu kimi, əməksevərlik, humanizm, vətənpərvərlik torpaq təssübü və qeyrəti, millilik zəminində bəşəri düşüncə tərzini və düzgün elmi idrakin ekvivalentidir.

Sonralar "Şər şənbə" və digər əsərlərim haqqında da sanballı məqalələr yazdı... İndi onun təzəcə çapdan çıxmış "Sözümüz sözdür" adlı üç yüz qırx altı səhifəlik kitabı qarşımdadır. Publisistik məqalələr toplusu olan bu kitab AMEA-nın Ədəbiyyat İnstitutunda keçirilmiş Elmi Şuranın qərarı ilə "Elm və təhsil" nəşriyyatında çap olunub.

Ancaq mən bu yazını sadə informasiya ötürücüsü kimi deyil, mahiyyətə varmaq nöqtəyindən baxaraq yığcam şəkildə qələmə almağı qərarlaşdırırdım. Mahiyyət isə məlumdur: ədəbiyyatşünaslığa aid bir sıra mühüm ədəbi materialları, imkan daxilində, araşdırmaq və yeri gəldikcə nəticə etibarilə mahiyyətin də aktuallığını, dəyərini açıqlamaq.

Kitabı vərəqlədikcə "Sözümüz əməldir" qənaətinə gəlməyim gizli qalmasın... Heç sirr deyil ki, sözün gücü və çəkisi,

Kitab "Heydər Əliyev və Azərbaycan ədəbiyyatı" və "İlham Əliyev və Azərbaycan ədəbiyyatı" məqalələri ilə açılır.

Bu məqalələrdə ölkə başçılarının ədəbiyyata, AYB-nin ədəbi orqanlarına və Yazıçılar Birliyinin üzvü olan istedadlı qələm adamlarına göstərdikləri qayğılardan faktların dili ilə ətraflı bəhs olunur.

Müəllifin ardıcıl tədqiqatlarının məhsulu olan "Cümhuriyyət dövrü ədəbiyyatına bir baxış" adlı məqaləsi də kitabın ilk səhifələrində yer almaqla öz dolğun məzmununu və əhatəliliyi ilə diqqət çəkir.

XXI əsrin insanı olmaqla yüz il öncəyə dönüb baxanda cümhuriyyətli keçmişimizlə qürur duyulan müəllif o dövrün ədəbi-bədii mənzərəsini, doğru-düzgün ədəbi salnaməsini tutarlı dəlillərlə əks etdirmişdir.

Bu cəhətdən onun "Füyuzat"ın iki yazarına bir baxış", "Molla Nəsrəddin" ensiklopediyası: böyük salnamənin işıqlı səhifələri", "Cavidanə uçurum" və digər yeni baxışlı yazıları maraqlı doğurur.

Müəllif, "Elçinin "Kölgə" hekayəsində kölgələrin ardındakı işıqlı mətləblər", "Nəriman Həsənzadənin "Nuru Paşa" poeması", "Fikrət Qocanın çağdaş dövrdə yazdığı poemaları", "Məmməd İsmayılın lirikası", "Zəlimxan Yaqubun "Yunis Əmrə" dastanı", "Aqil Abbasın yağdırdığı "Dolu", "Məmməd Aslanın "Ağlayan qərənfil", "Vaqif Yusifli -70", "Alın yazısına yazı (Arif Əmrahoglu)", "Tahir Taliblinin "Vaxt vaxtında gəlir" kitabı" və sair bu kimi başqa yazıları kitabda yer almışdır.

Zaman israfçılığını qəbahət sanan G.Səma qələmiylə baş-başa qalır, öz daxili aləmiylə həmsöhbət olanda belə, vaxta qənaət etməyi bacarır. O, haqqında söhbət açdığı bir yazara, yaxud onun yazdığı əsərə münasibət bildirərkən uzun-uzadı ri-

Yusif NƏĞMƏKAR

O gün ki, İstanbulda gənclik Fransızlaşdı, Getdikcə türk evladı uçuruma yaxlaşdı. Yurdumuzu sardıqca düşük Paris modası, Hər kəsə örnək oldu sərsəm Firəng adası!"

Tədqiqatçı, publisist və həm də istedadlı xanım şairə kimi tanınan G.Səma ürəyinə yatan poeziya nümunələrini axtarıb tapır, onları dönə-dönə oxuyub mütləq və təhlil edərək müəyyən təsəvvürləri tələbkar oxucularla bölüşür. O, həmçinin təhlil və təqdir etdiyi yazılarda bəzi əyər-əskikləri də göstərir, bununla yanaşı mövcud qüsurların aradan qaldırılması üçün gənc qələm dostlarından münasib tövsiyələrini əsirgəmir. Bu da daha çox ilk qələm təcrübələrini sınayan, həmçinin imzaları belə ədəbi içtimaiyyətə tanış olan gənc yazarların mövzu və bədii cəhətdən daha dolğun əsərlər yazmalarına stimül

TÜRKANƏ MƏRAM

(Gülnar Səmanın "Sözümüz sözdür" kitabı haqqında qeydlər)

şəxsiyyəti, (təbir caizsə) o vaxt öz təsdiqini tapır ki, o, nəticədə əmələ çevrilsin. Bu əməl isə uzaqda, mücərrəd bir müstəvidə, absurd məkanda yox, Gülnar Səmanın Türkanə məramındadır; O əməl ki, məramdan nəşət tapır.

Bu kitabın özəlliyi, fərqli xüsusiyyətləri nədən ibarətdir?

Əvvəla, kitabda toplanmış publisistik yazılar hələlik hansısa bir elmlər doktorunun yox, uğurlu gələcəyindən xəbər verən istedadlı gənc bir doktorantın qələm məhsuludur.

Bunu ona görə xüsusi vurğulayıram ki, istedadlılıq, səriştəlilik heç də həmişə elmi dərəcələrlə ölçülmür...

İkincisi, gənc olduğuna baxmayaraq, yetkin, mükəmməl bir təfəkkür sahibinin dərin zəkası, bədii yazılara özünəməxsus fikir prizmasından yanaşa bilmək qabiliyyətinə malik olması, ayrı-ayrı dövrlərin və həmin dövrlərdə yazılmış müxtəlif mövzulu əsərlərin uğurlu, dəqiq elmi, tarixi, bədii təhlilinə nail olmaq bacarığı.

Kitabdakı müxtəlif səpkili yazıları oxuduqca müəllifin, birinci növbədə, məhsuldarlığı, özünəməxsus yazı tərzini (üslubu) diqqətimə cəlb etdi.

Xalq yazıçısı Elçinin bir məqaləsindən götürülən sitatın kitabda "Ön söz" yerində bərqərarlığı Gülnar Səma yaradıcılığına mükəmməl etimadqarışıq aydınlıq gətirir, onun əhəmiyyətini, dəyərini mizanlayır: "...Mən Gülnar Səmanın ədəbi gəncliyimizin 2015-ci ildəki fəaliyyətinə bir baxış" ("525-ci qəzet", 4 iyun 2016) xülasə tipli məqaləsini maraqla oxudum və bu məqalənin yaxşı cəhəti ondadır ki, oxuyursan və aşkar hiss edirsən; haqqında bəhs olunan bax, bu gəncləri oxumaq lazımdır, onların yaradıcılığında daha ətraflı, daha artıq bir təfərrüatla, daha mütəmadi yazmaq lazımdır".

(Elçin Əfəndiyev: "Söz azadlığı tənqidimizə nə verir?" III məqalə, "Ədəbiyyat qəzeti", 4 noyabr 2017. №-39 (5110) səh.8-9.).

torik hökm və şərhərdən qaçaraq fikrini dəqiq, yığcam deməyə üstünlük verir. Lakonik şərhə mövzunun alt qatlarındakı dolğun, mübhəm mətləbləri, incə mənə çalarlarını ustalıq və daha çox müqayisəli təhlil yolu ilə şərh edir. "Cavidanə Uçurum" məqaləsindən gətirdiyimiz bəzi seçmə nümunələr dediklərimizə əyani sübut ola bilər: "Şeyx Sənan"dakı qafqazlı əxlaqına sahib olan Xumar obrazı anasının ; "Bana söyləyirdi daima: Yavrum! Ərə getmək həyat üçün uçurum... Yokdur erkəklərin vəfası, Xumar! Yerini olsun fəqət monastrlar"

- nəsihətlərini ciddiyyə alır. Həyat üçün əs-lində nəyin uçurum olduğu aşkarca göstərilmişdir. Bu əsərdə ailə qurmağa can atanlar, digər əsərdə isə artıq qurulmuş ailəyə sahib olanlar müqayisə edilə bilər. Amma Xumar ucalığıyla Anjel çökəkliyinə eyni gözlə baxmaq olmaz. Buna görə də, yazar Uluq bəyin timsalında əsl məqsədini ortaya qoyub:

verir. Bütövlükdə Gülnar xanımın, nəticə etibarilə öz üzünə götürdüyü məqsədməna yükü maarifləndirmə və ən başlıcası, xeyirxahlıq missiyasıdır.

Kitabda orta və yaşlı nəslin bəzi nümayəndələrinin əsərləri də geniş təhlilə cəlb olunur (Onların adlarını sadalasaq, uzun bir siyahı alınar).

Bütün bunlar onu deməyə əsas verir ki, Gülnar Səma klassik yazıçı və şairlərimizlə yanaşı, həm ədəbi gəncliyin, həm də bütün ədəbi nəslə təmsil edənlərin irili-xırdalı hər bir yeni yazısını dərhal oxuyub, hazırlıqlı bir oxucu, həm də bir ədəbiyyatşünas kimi bu əsərləri obyektiv təhlil etmək və qiymətləndirmək yönündə ədəbi xeyirxahlıq nümunəsi göstərir. Özü də yaxşı bilir ki, bu yol öz yolçusundan ədəbi məlumatlılıq, zəngin təcrübə və dünyagörüşü, çox böyük həssaslıq, səbr, təmkin, hərtərəfli diqqət və məsuliyyət tələb edir. Bu yolun uğurluğu da elə doğruluğu qədərdir.

Mən tənqidçi, ədəbiyyatşünas və ya tədqiqatçı olmadığım üçün Gülnar Səmanın "Sözümüz sözdür" kitabı haqqında yalnız öz qısa təsəvvürlərimi oxuyub, öyrənib, bildiklərimi bildirdim.

Onu da bildim ki, bu dəyərli kitabın müəllifi sadəcə Gülnar Səma yox, nəşrin üz qabığında ismi göstəriləndən başqa, həm də bütün yazılarında ruhən, mənən və məramı etibarilə Türkanədir. Yəni onun tutduğu bu məsuliyyətli, uğurlu və axarlı, enişli-yoxuşlu yaradıcılıq yolu təbii olaraq sənət camiasına haqlı, uyarlı təqdimatla belə tərəddüt etmədən yeni bir mübarək imzanı günümüzün yaddaş səhifəsinə yazır: GÜLNAR SƏMA TÜRKANƏ.

Əminliklə deyə bilərik ki, rəğbət, maraqlı və etimaddan doğulacaq sonralarda həssas və hazırlıqlı oxucular səmimi istəklə həmişə bu imzanın soracağında olacaqlar.